

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Arthur Conan Doyle (1859–1930) a fost un scriitor britanic, creatorul celebrului detectiv Sherlock Holmes. Printre cele mai de succes volume ale sale se numără romanele *Un studiu în roșu*, *Semnul celor patru*, *Câinele din Baskerville*, *Valea terorii*, precum și culegerile de povestiri *Aventurile lui Sherlock Holmes*, *Memoriile lui Sherlock Holmes*, *Întoarcerea lui Sherlock Holmes*, *Ultima reverență*, *Arhiva lui Sherlock Holmes*. Este, de asemenea, autorul unor romane științifico-fantastice, avându-l ca protagonist pe excentricul profesor Challenger, printre care *O lume dispărută* și *Aventurile profesorului Challenger*.

ARTHUR CONAN DOYLE

AVENTURILE LUI SHERLOCK HOLMES

*Traducere din limba engleză și note
de Irina Bojin*

LITERA
București
2020

CUPRINS

Scandal în Boemia	5
Frăția Roșcaților.....	38
Un caz de identitate.....	71
Misterul din Boscombe Valley.....	96
Cei cinci sămburi de portocală.....	130
Omul cu buza răsucită.....	156
Rubinel albastru	188
Banda peștriță	216
Policiarul inginerului	250
Un holtei de viță nobilă.....	279
Diadema de smaralde	308
„Fagii de aramă“	341

ARTHUR CONAN DOYLE
AVENTURILE LUI
SHERLOCK HOLMES

The Adventures of Sherlock Holmes
Arthur Conan Doyle

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Aventurile lui Sherlock Holmes
Arthur Conan Doyle

Copyright © 2020
Grup Media Litera
pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Copertă: Vladimir Zmeev,
Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress:
Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN
Aventurile lui Sherlock Holmes /
Arthur Conan Doyle; trad. din
lb. engleză și note de Irina Bojin –
București: Litera, 2020

ISBN 978-606-33-5046-7

I. Bojin, Irina (trad.; note)

821.111

SCANDAL ÎN BOEMIA

I

Pentru Sherlock Holmes ea a fost întotdeauna *Femeia*. Rareori l-am auzit să-i spună altfel. În ochii lui ea stă deasupra tuturor celorlalte femei și le pune în umbră. Nu că ar fi încercat față de Irene Adler vreun simțământ cât de cât asemănător iubirii. Minteia lui calculată, precisă dar foarte echilibrată, respingea orice sentimente, și cu deosebire pe acesta. El era, așa cum mi-am dat seama, cea mai desăvârșită mașină de gândit și observat care a existat vreodată; dacă s-ar fi îndrăgostit s-ar fi pus într-o situație duplicitară. Nu vorbea de sentimentele gingașe decât în zeflema și în batjocură. Pentru oricine avea spirit de observație erau excelente prilejuri de a scoate la lumină motivele acțiunilor umane. Pentru un spirit rațional disciplinat însă, a admite asemenea intruziuni în temperamentul său delicat, reglat cu precizie de ceasornic, însemna să facă loc unui factor perturbator care ar fi pus sub semnul întrebării întreaga logică a concluziilor sale.

Un fir de nisip căzut într-un instrument sensibil sau o zgârietură pe o lentilă de mare putere n-ar putea cauza atâta confuzie cât o emoție puternică unei firi ca a lui. Și totuși, pentru el nu exista decât o singură femeie, iar aceasta era răposata Irene Adler, a cărei amintire pune și acum întrebări nelimpzite.

Îl văzusem puțin pe Holmes în ultima vreme. După ce eu m-am căsătorit am mers fiecare pe drumul său. Fericirea mea nu era umbrită de nici un nor, iar toate acele probleme casnice de care trebuie să se ocupe un bărbat devenit capul familiei au fost suficiente pentru a-mi absorbi întreaga atenție. În acest timp, Holmes, care ura din tot sufletul lui boem orice fel de legături familiale, a rămas în locuința noastră din strada Baker, îngropat printre cărțile lui vechi, trecând săptămânal de la cocaină la ambiție, de la starea de somnolență pe care i-o dădea drogul la energia nestăpânită a minții lui agere. Ca și înainte, era irezistibil atras de studierea crimelor și își dedicase nemaipomenitele aptitudini și extraordinarul simț de observație găsirii de indicii și lămuririi unor mistere pe care poliția, în disperare de cauză, renunțase să le mai cerceteze. Din când în când auzeam câte ceva despre isprăvile lui: că fusese chemat la Odesa pentru cazul Trepoff, că făcuse lumină în strania tragedie a fraților Atkinson la Trincomalee, apoi că dusesse la bun sfârșit o misiune delicată care îi fusese încredințată de familia regală a Olandei. În afară de aceste mărturii ale acțiunilor sale, pe care le aflau toți cei care citeau ziarele, nu mai aveam vești despre fostul meu prieten și tovarăș.

Într-o seară – era 20 martie 1888 –, pe când mă întorceam de la o vizită făcută unui pacient (căci revenisem la meseria de medic civil), am trecut pe strada Baker. Când am ajuns în fața ușii bine cunoscute, care mă va face întotdeauna să mă gândesc la vremea când îi făceam curte viitoarei mele soții și la întâmplările neguroase din *Un studiu în roșu*, m-a cuprins o vie dorință de a-l revedea pe Holmes și de a afla cum își mai pune la încercare neobișnuitul său talent. Camerele erau luminate ca ziua și, chiar când m-am uitat în sus, i-am văzut silueta înaltă și subțire profilată pe oblon. Se plimba prin cameră repede, agitat, cu bărbia proptită în piept și mâinile la spate. Pentru mine, care îi cunoșteam fiecare stare de spirit și fiecare obicei, atitudinea și modul în care se comporta mi s-au părut grăitoare. Se pusese din nou pe treabă. Se desprinsese de visele pe care i le crea cocaina și luase urma unei noi enigme. Am sunat la ușă și am fost condus în apartamentul care fusese în parte și al meu.

Nu s-a pierdut în efuziuni, rareori i se întâmpla. Cred însă că s-a bucurat să mă vadă. Fără să spună un cuvânt dar cu o privire prietenoasă, mi-a făcut semn să mă așez într-un fotoliu, a împins spre mine cutia de trabucuri și mi-a arătat dulăpiorul cu licori și un aparat pentru gazificarea băuturilor. Apoi s-a oprit în fața căminului și m-a măsurat din cap până-n picioare cu acea privire cercetătoare pe care numai el o avea.

– Căsătoria îți prinde bine, a remarcat el. Watson, cred că te-ai îngrășat cu șapte livre și jumătate de când nu te-am mai văzut.

– Șapte, i-am răspuns.

– Ce spui, credeam că puțin mai mult. Doar o idee mai mult, așa zice, Watson. Și te-ai apucat din nou de meserie, văd. Nu mi-ai spus că intenționezi să te înhami la jug.

– Atunci de unde știi?

– Văd, deduc. De unde știi că de curând te-a plouat tare și că ai o servitoare cât se poate de nepricepută și neglijentă?

– Dragă Holmes, am zis, e prea mult. Dacă trăiai acum câteva secole, mai mult ca sigur că ai fi fost ars pe rug. E adevărat că am făcut o plimbare la țară joi și am ajuns acasă ud learcă. Numai că mi-am schimbat hainele și nu mă duce gândul cum de ți-ai dat seama. Cât despre Mary Jane, e incorigibilă, și soția mea i-a pus în vedere să plece. Dar nici de asta nu înțeleg cum de ți-ai dat seama.

A chicotit și și-a frecat mâinile lungi și nervoase.

– Simplu ca bună ziua, a zis. Ochii îmi spun că pe partea de dinăuntru a pantofului tău stâng, chiar acolo unde bate lumina focului, pielea are șase zgârieturi aproape paralele. Au fost în mod evident făcute de o persoană neatentă, care a scrijelit noroiul întărit pe marginile tălpii. De aici am dedus că ai fost afară pe vreme rea și că ai un specimen de servitoare londoneză deosebit de pornită când e vorba să strice ghetetele. Cât despre meseria ta, păi dacă vine la mine cineva mirosind a iod, cu o pată de nitrat de argint pe arătătorul mâinii drepte și o umflătură într-o parte a jobenului arătând unde și-a ascuns stetoscopul, așa fi chiar neghiob dacă nu mi-aș da seama că este un membru activ al tagmei medicilor.

N-am putut să nu râd când l-am văzut cu câtă ușurință mi-a explicat procesul de deducție.

– Când te aud explicând motivele, am remarcat eu, lucrurile mi se par ridicol de simple, atât de simple că le-aș putea deduce și eu. Cu toate acestea, de fiecare dată când îți aud concluziile rămân cu gura căscată până ce îmi explici cum ai ajuns la ele. Și totuși cred că ochii mei sunt tot atât de buni ca ai tăi.

– Așa este, mi-a răspuns el, aprinzându-și o țigară și trântindu-se într-un fotoliu. Tu vezi, dar nu bagi de seamă. E o distincție clară aici. De exemplu, ai văzut de multe ori scara care duce din hol la camera asta.

– De foarte multe ori.

– Cât de multe?

– Ei, de sute de ori.

– Și câte trepte sunt?

– Câte trepte? Nu știu.

– Vezi, nu ai băgat de seamă. Și cu toate astea ai văzut. Aici voiam să ajung. Ei, eu știu că sunt șaptesprezece trepte pentru că am și văzut, am și băgat de seamă. Că veni vorba, dacă tot te interesează nimiculile astea și fiindcă ai avut bunătatea să scrii despre una sau două dintre măruntele întâmplări prin care am trecut, poate că asta îți va stârni interesul.

Mi-a aruncat o foaie groasă de hârtie roz care fusese ruptă dintr-un caiet și care stătuse deschisă pe masă.

– A venit adineauri cu poșta, a zis. Citește-o tare.

Scrisoarea nu era datată, nu avea nici semnătură, nici adresă.

– „Astă-seară la opt fără un sfert“, am citit eu, „va veni la dumneavoastră un domn care dorește să vă ceară sfatul cu privire la o chestiune de cea mai mare însemnătate. Serviciul pe care l-ați făcut recent uneia dintre casele regale din Europa arată că sunteți o persoană căreia i se poate încredința fără nici o îndoială o afacere a cărei importanță ar fi greu de exagerat. Aceste informații despre dumneavoastră primite de peste tot au fost. Fiți acasă deci la acea oră și nu luați în nume de rău dacă vizitatorul poartă o mască.“ Chiar că e un mister, am spus eu. Ce crezi că înseamnă?

– Încă nu am date. E o greșeală capitală să teoretizezi înainte de a avea date. Începi încetul cu încetul să deformezi faptele pentru a se potrivi teoriei, în loc să schimbi teoria pentru a se potrivi faptelor. Dar să luăm biletul în sine. Ce deduci?

Am examinat cu grijă scrisul și hârtia folosită.

– Omul care a scris era probabil avut, am spus, încercând să îl imit pe prietenul meu. O astfel de hârtie nu poate costa mai puțin de o jumătate de coroană pachetul. E neobișnuit de tare și rezistentă.

– Neobișnuit, chiar asta e cuvântul, a răspuns Holmes. Nu e nicidecum hârtie englezească. Privește-o în lumină.

Am ridicat hârtia și în textura ei am văzut un *E* mare și un *g* mic, un *P* și un *G* mare cu un *t* mic după el.

– Ce crezi că este? a întrebat Holmes.

– Numele fabricantului, fără nici o îndoială, sau mai bine zis monograma lui.

– Nicidecum. *G* și *t* sunt prescurtarea de la *Gesellschaft*, care înseamnă „companie“ în germană. E la fel cum scriem noi *Co*. Bineînțeles, *P* înseamnă *Papier*, hârtie. Să vedem acum ce înseamnă *Eg*. Și Holmes a scos din bibliotecă un volum gros, cafeniu. Eglow, Eglonitz... ah, am găsit: Egria. Se află într-o țară de limbă germană, în Boemia, nu departe de Carlsbad. „Cunoscut pentru că aici a murit Wallenstein și renumit pentru numeroasele sale fabrici de sticlă și hârtie.“ Ha, ha, bătrâne, ce deduci de aici?

– Hârtia a fost fabricată în Boemia, am spus.

– Exact. Iar omul care a scris biletul este german. Ai băgat de seamă construcția ciudată a frazei „Aceste informații despre dumneavoastră primite de peste tot au fost“. Un francez sau un rus nu ar fi scris așa. Numai un german se poartă fără menajamente cu verbele. Nu ne mai rămâne decât să aflăm ce vrea acest german care scrie pe hârtie din Boemia și preferă să poarte o mască în loc să își arate fața. Și iată-l că sosește, dacă nu mă înșel, pentru a ne risipi toate îndoielile.

Nu terminase de vorbit când s-a auzit tăcănitul copitelor de cal și scrâșnetul roților frecându-se de marginea trotuarului. Cineva a tras tare de clopoțel. Holmes a șuierat printre dinți.

– Doi, după sunet, a spus el. Da, a continuat, uitându-se pe fereastră. Un cupeu frumușel și doi cai o splendoare. O sută cincizeci de guinee bucata. Aici e vorba de bani, Watson, cum mă vezi și cum te văd.

– Poate ar fi mai bine să plec, Holmes.

– Nici să nu te gândești. Stai acolo unde ești. Sunt pierdut fără prietenul și biograful meu. Iar afacerea

asta promise să fie interesantă. Ar fi păcat să pierzi ocazia.

– Dar clientul tău...

– Nu-ți bate capul pentru el. S-ar putea să am nevoie de ajutorul tău, și el la fel. Uite că vine. Stai în fotoliul de colo și fii cât se poate de atent.

Pașii rari, apăsați, pe care îi auzisem pe scări și pe coridor s-au oprit în fața ușii. Cineva a bătut la ușă, puternic și autoritar.

– Intră! a zis Holmes.

A apărut un bărbat foarte înalt – nu cred că avea mai puțin de un metru nouăzeci –, cu piept și brațe de Hercule. Era îmbrăcat cu haine scumpe, atât de scumpe că în Anglia ar fi putut fi judecate aproape de prost gust. Pe mânecile și piepții hainei la două rânduri erau prinse fâșii late de astrahan, iar pelerina albastru-închis aruncată pe umeri era căptușită cu mătase roșu aprins, prinsă la gât, în chip de pafta, cu un rubin de culoarea focului.

Cizmele înalte până la jumătatea gambei, bordate cu blană neagră, deasă, întregeau impresia de opulență barbară pe care ți-o dădea întreaga lui ținută, în mână ținea o pălărie cu boruri mari, iar partea de sus a feței, până mai jos de umerii obrazilor, îi era acoperită de o mască neagră, pe care probabil tocmai și-o potrivise, fiindcă avea mâna ridicată în dreptul ei când a intrat. Judecând după partea de jos a feței, era un bărbat cu personalitate, cu buza de sus proeminentă și bărbia lungă și dreaptă, sugerând hotărâre împinsă până la limita încăpățănării.

– Ați primit biletul meu? a întrebat cu o voce groasă, aspră, cu un puternic accent german. V-am anunțat că vă voi face o vizită.

Se uita când la unul, când la altul, neștiind cui să se adreseze.

– Vă rog să luați loc, a spus Holmes. Acesta este prietenul și colegul meu, doctorul Watson, care are uneori bunătața să mă ajute în rezolvarea unor cazuri. Cu cine am onoarea?

– Îmi puteți spune contele von Kramm, nobil din Boemia. Înțeleg că acest domn, prietenul dumneavoastră, este un om de onoare care știe să păstreze un secret și că pot avea încredere în el în această afacere de cea mai mare importanță. Altminteri, aș prefera să comunic numai cu dumneavoastră.

M-am ridicat să plec, dar Holmes m-a prins de încheietura mâinii și m-a împins la loc în fotoliu.

– Ori amândoi, ori nici unul, a spus el. În fața acestui domn puteți spune tot ceea ce mi-ați spune doar mie.

Contele a ridicat din umeri.

– Atunci trebuie să încep prin a vă cere tăcere absolută timp de doi ani, după care secretul nu va mai avea nici o însemnătate. Nu exagerez nicidecum dacă vă spun că în acest moment are atâta importanță încât ar putea influența istoria Europei.

– Promit, a spus Holmes.

– Și eu.

– Vă rog să mă scuzați că port mască, a continuat ciudatul nostru musafir. Augusta persoană în slujba căreia mă aflu dorește ca identitatea mesagerului să

nu vă fie dezvăluită, și trebuie să vă mărturisesc de la bun început că numele sub care m-am prezentat adineauri nu este al meu.

– Mi-am dat seama, a venit răspunsul sec al lui Holmes.

– Având în vedere natura extrem de delicată a acestei afaceri, au fost luate toate măsurile de precauție pentru a înăbuși în fașă ceva ce ar putea deveni scandal imens și ar compromite grav una dintre familiile regale din Europa. Să vă spun cinstit, în această afacere este implicată nobila Casă de Ormstein, moștenitoarea tronului Boemiei.

– Și de aceasta mi-am dat seama, a murmurat Holmes, așezându-se în fotoliu și închizând ochii.

Oaspetele nostru s-a uitat cu uimire nedisimulată la bărbatul care se tolănise leneș în fotoliu și care îi fusese fără îndoială descris ca cel mai incisiv cugetător și cel mai activ agent din Europa. Holmes a deschis încet ochii și s-a uitat nerăbdător la uriașul său client.

– Dacă Maiestatea Voastră ar binevoi să îmi prezinte problema, a zis el, aș fi mai bine plasat pentru a-i da un sfat.

Bărbatul a sărit în picioare și a început să se plimbe de colo până colo prin cameră, pradă unei agitații pe care nu și-o putea stăpâni. Apoi, cu un gest disperat, și-a smuls masca și a aruncat-o pe jos.

– Aveți dreptate, a strigat el. Sunt regele. De ce aș încerca să mă ascund?

– Într-adevăr, de ce? a murmurat Holmes. Chiar înainte ca Maiestatea Voastră să spună vreun cuvânt mi-am dat seama că mă adresez lui Wilhelm

Gottreich Sigismund von Ormstein, Mare Duce de Cassel-Falstein, moștenitor al tronului Boemiei.

– Numai că vă dați seama, a spus ciudatul vizitator, așezându-se din nou și trecându-și mâna peste fruntea înaltă și albă, vă dați seama că nu sunt obișnuit să mă ocup personal de astfel de lucruri. Problema este însă atât de delicată că nu puteam să o încredințez unui mesager fără să îmi pun soarta în mâinile lui. Am venit incognito de la Praga ca să vă cer sfatul.

– Atunci vă rog să mi-l cereți, a spus Holmes, închizând din nou ochii.

– Pe scurt, iată care sunt faptele. Cu vreo cinci ani în urmă, în timpul unei vizite mai îndelungate la Varșovia, am făcut cunoștință cu o celebră aventuriară, Irene Adler. Numele vă este fără îndoială familiar.

– Doctore, fii atât de bun și caut-o în cartoteca mea, a murmurat Holmes, fără să deschidă ochii.

Cu mulți ani în urmă își crease un sistem de clasare a articolelor de ziar privitoare la persoane și evenimente, așa încât era greu să vorbești despre un subiect sau o persoană despre care să nu aibă informații la îndemână. În acest caz i-am găsit biografia între cea a unui rabin evreu și cea a unui comandant de stat-major care scrisese o monografie despre peștii abisurilor marine.

– Ia să văd, a zis Holmes. Hm! Născută în New Jersey în anul 1858. Contralto... hm! La Scala, hm! Primadonă a Operei Imperiale din Varșovia... da! S-a retras de pe scenă... aha! Trăiește la Londra... chiar așa! Înțeleg că Maiestatea Voastră a avut o legătură cu